

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
JA VASTUTAV TOIMETAJA
A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektiooni juhataja J. Janusson
Sektiooni nõukogu esimees A. Meerits
Põllumajandussektiooni juhataja J. Kurkus
Sektiooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp
Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 26

Tallinn, 5. juulil 1938

IV aastakäik

SISU:

	Lk.
PÖLLUMAJANDUS	
Põllumajanduse konjunkturi seisund aasta keskel	468
LAEVANDUS	
Tallinna sadama tegevus mais k. a.	471
Sadamate tegevus (peale Tallinna) mais k. a.	472
HINNAD	
Tähtsamad hinnad ja noteeringud	473
PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD	
Võiturg	472
Juustuturg	474
Peekoniturg	474
Tapaloomade ja lihaturg	474
Toornahkade turg	475
Kanamunaturg	475
Piimaturg	475
Teraviljaturg	476
Linaturg	476
Kartuliturg	477
Aedviljaturg	477
Kalaturg	478
VALISMAA MAJANDUSTEATMEID	
NSVL lina- ja kanepitoodangut töstmas	479
INFORMATSIOONI OSA	
Eesti Panga nädalaruanne	480
VALISMINISTEERIUMI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED	
Soome-Ingelse kaubandussuhteid	481
Aedvilja saagihinnang Soomes	481
Elussigade väljavedu Lätist	481
Käsitööliste ühistegelik organiseerimine Lätis	482
Hõberebaste kasvatamise areng Rootsis	482
Määrus kalade müügi kohta Rootsis	482
Vana raua korjamine ja ositamine	482
Taani maksebilanss 1937. a.	482

CONTENTS:

	Page
AGRICULTURE	
Market Conditions in Agriculture in First Half-Year	468
SHIPPING	
Tallinn Harbour in May, 1938	471
Other Harbours in May	472
PRICES	
Prices and Quotations	473
AGRICULTURAL MARKETS	
Butter Market	472
Cheese Market	474
Bacon Market	474
Cattle and Meat Market	474
Rawhide Market	475
Egg Market	475
Milk Market	475
Grain Market	476
Flax Market	476
Potato Market	477
Vegetable Market	477
Fish Market	478
FOREIGN COUNTRIES	
USSR Raising Flax and Hemp Production	479
INFORMATION PART	
Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return	480
FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
Trade Relations between Finland and Great Britain	481
Garden Produce Estimates in Finland	481
Export of Pigs from Latvia	481
Co-operative Organising of Handicraft Workers in Latvia	482
Development of Silver Fox Raising in Sweden	482
Regulation for Marketable Fish in Sweden	482
Gathering and Distribution of Scrap-Iron	482
Danish Balance of Payments in 1937	482

PÖLLUMAJANDUS

PÖLLUMAJANDUSE KONJUNKTUURISEISUND AASTA KESKEL. MARKET CONDITIONS IN AGRICULTURE IN FIRST HALF-YEAR.

Mag. agr. E. Jaska.

Põllumajandussaaduste hindade liikumist viimasel aastail iseloomustavad põllumajanduse müügiainete hindade indeksid, millised on alates 1933. a. järgmised (1927/31=100): 1933. a. — 57, 1934. a. — 59, 1935. a. — 62, 1936. a. — 72, 1937. a. — 81 ja k. a. esimesil kuul — jaan. 84, veebr. 85, märtsis 84, apr. 84 ja mais 84. Toodud andmeist nähtub, et põllumajandussaaduste hindade tase on meil agraarkriisi sügavseisust senini näidanud tunduvalt paranemist. Vastavalt paranenud hindadele on põllumajanduse tasuvus viimasel aastail kujunenud rahuldavaks.

Kuigi eeltoodud andmeist nähtub, et põllumajandussaaduste hindade seis püsib siseturul võrdlemisi stabiilsena riiklikult kindlustatud hindade tõttu, on väliturul märgata k. a. esimesel poolel hindade lõdvenemist. Nii on m. a. kõrgseisust juunini põllumajandussaaduste (toitainete) hinnad väliturul langenud 20% ja töötlemiseks minevate põllumajandusliikide toorainete hinnad — 40%. Kuna hindade liikumissuund sarnleb möödunud agraarkriisi eelkäiva hindade liikumisega, nähakse selles juba järgneva agraarkriisi esimesi põhjusi selle tunnuste mõttes.

Hindu mõjustajaid põhjusi. Causes Influencing Prices.

Põllumajandussaaduste hindade areng on toimunud minevikus rütmiliste tõusu ja mõõnadega. Vastavalt sellele on muutunud põllumajandusseisund hindade tõustes soodsamaks ning langedes halvemaks, s. o. pidanud kannatama agraarkriisiraskusi. Seega on põllumajandusseisundi kujunemises valitsemas teatav rütmiline areng.

Analüüsidest põllumajandussaaduste hindade liikumist võime selles eraldada 2 erinevat liikumissuunda: nn. lühikest ja pikka hindade liikumislainet. Esimese, s. o. lühilaine kestus võib määrata 8—12 aastale, kuna pikalaine kestus ja ulatus ei lase end ajaliselt määrata. Esimest põhjustaja asjaolu on meteoroloogiliste konjunktuurteooriate järgi põllumajandustoodangu tsükliline areng. Tei-

ne, s. o. pikklaine, toob kaasa põllumajanduses nn. kõrgkonjunkturi ja agraarkriisi. See- ga tuleb põllumajandussaaduste hindade pike- maajaliste väljavaadete käsitlemisel väljuda kahest lähtekohast.

Põllumajandussaaduste hindade taset ja liikumissuunda määravad komponendid on pakkumise ja nõudmise vahekorra kujunemine. Kuna tänavu näib põllumajandussaaduste toodang maailmas jätkavat tsüklilist suurenemist, on tõenäoline, et üldine hinnatase näitab nõrgenemist, kuna nõudmise suurenemiseks ei näi olevat eeldusi. Seega võime üldsummas arvestada maailmaturul tänavu madalamaid põllumajandussaaduste hindu kui m. a. Kuna hindade langus on tegelikult juba esinenud ning toimunud samas ulatuses nagu 1929/30. a., võivad tulla küsimusse selle mõjustused põllumajandusseisundi kujunemisele.

Põllumajanduslik-konjunktuurilises teaduses on olnud senini huviobjektiks agraarkriis, milles nähakse säärast põllumajandusseisundit, mida iseloomustab põllumajanduse ostuvõime langus, talundite maksuraskusis- satumine ja tulundusolude halvenemine. Kuna agraarkriisi tekkimispõhjuseks on põllumajandussaaduste hindade ja vahetusväärtuse suur langus, on tõusnud küsimus: kas tänavune hindade nõrgenemine ei toimu edasi säärases ulatuses, et kordub taas agraarkriis. Seda küsimust selgitavad agraarkriisiteooriad, millised on kokkuvõttes järgmised:

1) Agraarkriisi tekkimispõhjuseks on põllumajandussaaduste vahetusväärtuse langus, mida kutsus esile põllumajanduse areng väljaspool nn. Thüneni riiki (M. Sering — ajalooline realist. teooria).

2) Agraarkriisi põhjustajaks on rendi ja hüpoteegivõla suhteline tõus langevate põllumajandussaaduste hindade korral (marksistlikud agraarkriisiteooriad).

3) Agraarkriisi tekkimispõhjuseks on tehnika areng, mille tagajärjel langes põllumajandussaaduste tootmiskulu ning võimaldus pakkuda ühtlasi põllumajandussaadusi oda-

vamalt. Kuna põllumajandussaaduste tootmiskulude vähenemine toimus ainult suuremais talundeis, kus oli võimalik tarvitada masinaid, sattusid väiksemad talundid raskusisse, tekkis agraarkriis (Studensky).

4) Agraarkriisi tekkimispõhjuseks on rahvääringu tõus, s. o. kullastandardile üleminek (Cassel, Warren).

5) Agraarkriisi tekkimispõhjuseks on majandussüsteemi suuna ja vahendite muutus (Lagler).

Kuna iga arvamus põhineb võrdlemisi põhjalikul uurimisel ning statistilisel andmeil, on peagu kõigi teooriate seisukoht ja teaduslik kaalukus võrdlemisi kõrge. Mis teooriat eelistada agraarkriisi tekkimisel, on kahtlemata seotud isikliku tunnetusega ning statistilise uuringumeetodi ja andmestiku saadavusega. Kuna seejuures E. Lagleri terviklik agraarkriisiteooria käsitleb kõiki võimalikke põhjusi, s. o. toodangu tõusu ja tarvituse vähenemise seisukohalt, on käesoleval korral otstarbekas tugineda sellele edasise põllumajandusseisundi väljavaadete käsitlemiseks.

Et põllumajandustoodangu tõus ei too suuremat kui tsüklilist põllumajandussaaduste hindade langust, on küllalt selge. Teine komponent, hindade tunduvas nõrgenemises, s. o. nõudmise vähenemine, näib agraarkriisipõhjusis omavat suurt tähtsust. Nimetatud nähtuste paremaks mõistmiseks olgu tähendatud, et 1937. a. oli põllumajandustoodang maailmas elaniku kohta suurem kui 1929—33. a. Siiski näitasid hinnad 1937. a. tõusu, kuna 1929. a. peale algas hindade liikumises tugev langus.

Põllumajandussaaduste hindade liikumise põhjustaja pikalaine seisukohalt on olnud kestev sõda. Soodus sõjakonjunktuur, mis toob kaasa hindade tõusu ja põllumajandusele soodsat seisundit, hävitatakse palju suuremas ulatuses sõjatagajärgede poolt. Miks see on nii, seks mõningaid näiteid mõõdunud maailmasõja tulemusist.

Maailmasõjas kulutati osavõtjate riikide poolt 931 miljardit Rmk. Nimetatud summa kättesaamiseks peaks eesti rahvas arvestades praegust rahvamajanduslikku toodangut töötama ca 4500 aastat. Et seejuures suudeti riigi korraliste eelarvete kaudu katta sõjakuludest ainult 15% ning ülejäänud osa

tuli hankida laenustamise teel, on selged need majanduslikud raskused, milliseid tekkis sõja lõppedes osavõtjatele riigile. Arvestades veel, et maailmasõjas sai surma 24 milj., raskelt haavata 6 milj. ja kergelt haavata 14 milj. inimest, nähtuvad kujukalt põllumajandussaaduste tarvituse tagasimineku kui ka hindade languse põhjused. Nimetatud põhjuste esimesed tulemused avaldusid põllumajandussaaduste tagavarade suurenemises, mis nähtus kestis aastaid, enne kui selle katastroofilised tulemused avaldusid agraarkriisina.

Lähtudes eeltoodud seisukohtadelt võime öelda, et praegune põllumajandusseisund erineb tunduvalt mõõdunud agraarkriisielest seisundist seetõttu, et tagavarade kujunemises ei ole senini olnud märgata kartustäratavat kuhjumist. Samuti tuleb rahvaste majanduslikku seisundit pidada palju kindlaks kui pärast maailmasõda.

**Hindade edasine
kujunemine.
Future Trend of
Prices.**

Üksikute põllumajandussaaduste hindade liikumisest väljasturul näeme, et hindade kujunemine on toimunud erinevalt. Nii esineb hindade langus peamiselt taimesaaduste juures, kuna loomasaaduste hindade tase on näidanud tänavu isegi paranemist. Nii langes nisuhind maailmaturul juuni keskel 40% võrreldes m. a. sama ajaga. Rukkihinna langus ulatub 50%-le. Seega on seisund tootteraviljaturul nõrgenenud võrreldes m. a.-ga.

Teraviljaturu arengule on mõjunud halvavalt peagu kõigis müügi- ja tootjais mais valitsenud soodsad kasvutingimused ja head väljavaated kujunevaks toodanguks. Samuti on lõikusväljavaated head ka tähtsamais sisseveomais. Nii arvestatakse Prantsuses, Hollandis, Belgias ja Inglises mullusest suuremat lõikust ja üldist sisseveo tagasiminekut. Seevastu on Itaalias, Kreekas ja Portugalis saagiväljavaated mullusest kehvemad, mistõttu need riigid on täielikuks nõude rahuldamiseks sunnitud töstma sissevedu.

Kuigi üldine olukord maailma-teraviljaturul annab eeldusi ka edaspidi jätkuvale hindade nõrgenemisele, on siiski ilmnenud just viimasel ajal tundemärke, millisel on turgu kindlustav ja hindade tõusu esilekutsuv mõju.

Kuigi üldine olukord maailma-teraviljaturul annab eeldusi ka edaspidi jätkuvale hindade nõrgenemisele, on siiski ilmnenud just viimasel ajal tundemärke, millisel on turgu kindlustav ja hindade tõusu esilekutsuv mõju.

Nimelt halbade lõikusväljavaadete tõttu on juba praegu Itaalia suurendanud oste maailmaturuil. Kaubandusringkonnis arvestatakse eeloleva kaubandusaasta Itaalia nisu sisseveovajadust tõusvat 2 milj. tn-le. See on küllalt suur kogus, et avaldada juba praegu mõju maailmaturu läbikäigu suurendamisele ja üldisele hindade parandamisele. Teisalt ei jäta ka avaldamata mõju viimasel päevil esinenud lõikusväljavaadete nõrgenemine P.-Am. Ühendriiges.

Siseturul kujuneb rukki- ja nisuhinna tase seejärgi, missuguseks kindlustatakse kokkuostuhind valitsuse poolt. Kuna 15. VI hindamisel kujunes rukkisaagihindeks 93% ning talinisu — 92% viimase 10 aasta keskmisest, näib kokkuostetav tootteraviljakogus jäävat võrdlemisi tagasihoidlikuks. Nimetatud asjaolu võiks soodustada ka kokkuostuhinna määramist.

Võiturseisundi kujunemine on toimunud tänava võrdlemisi soodsalt, kusjuures hinnatase ületab eelmiste aastate taseme. Tootmisele ebasoodsate ilmade tõttu jäi sesoonne hindade langus tänava kevadkuul ära, mistõttu võiturseisund kujunes mais erakorraliselt soodsaks. Peale võituru üldise paranemise on eesti või võitnud viimasel aastal järjest kindlamat seisukohta võrreldes teiste maade võihindadega. Võrreldes meie võihinna kujunemist suhteliselt taani ja soome omaga aasta esimesel poolel näeme meie võihinna püsivat paranemist

Eesti võihinna suhteline seis Inglises (Eesti võihinnanoteering = 100)

	Taani (Londonis)	Soome (Manchesteris)
1938	105	102
1937	111	105
1936	113	107
1935	121	113

Toodud andmeist nähtub, et k. a. esimesel poolel oli meie võihinnanoteering taani omast 5% ja soomest — 2% madalam, kuna see ulatus, näit. 1935. a. 21%-le ja 13%-le. Seega oleme saavutanud võiturul tunduvaid edusamme.

Võiturseisundi edasise kujunemise kohta võib märkida, et siin ei ole loota erilisi üllatusi võihinna tõusu ega ka languse mõttes,

kuna pakkumine näib kujunevat võiturul võrdlemisi normaalseks. Selgub, et üksikud karjamajandusmaad Euroopas võivad tõsta tänava võitoodangut, kuna teisis see näib kujunevat väiksemaks. Üldiselt võib arvata, et tõenäoliselt püsib võitoodang siiski Euroopas m. a. tasemel. Ookeanitaguseis mais algas teatavasti talveperiood, kust seetõttu võipakkumine näitab hooajalist vähenemist.

Võiturseisundi kujunemist Inglises võivad mõjustada teatud määral hiljutised poliitilised sündmused, mis eemaldab sellelt turult austria kui ka tõenäoliselt ungari või. Teisalt puudub k. a. NSVL-u või väljavedu Inglisse, mis nähtust seletatakse NSVL-u majandusseisundi paranemisega ning madala tootmistasemega suhteliselt tarvitusele. Võib arvata, et NSVL-u või puudub tõenäoliselt ka lähemal ajal Inglise võiturul. Seega võivad nimetatud asjaolud olla teatud määral soodsad võiturseisundi kujunemisele.

Järgneva tähtsusega talundite müügiaine, s. o. sealiha, hindade kujunemismõimalused sõltuvad peamiselt sellest, kuidas kujuneb müüdüde sigade arv ning milliseid mahutusvõimalusi avaneb välisurgudel. Kuna müügiksminevate sigade arvus võib esineda vähenemine, võrreldes m. a. võib sealihahinna kujunemise väljavaateid pidada rahuldavaiks. Kuna aga sealihahinna vaba kujunemist on viimasel ajal piiratud, sõltub edasine hinnaliikumine suurel määral vastavast hinnapoliitikast.

Kanamunahinnad on k. a. teisel veerandil püsinud kõrgemal tasemel kui m. a. samal ajal, mistõttu praegust kanamunaturuseisundit võib pidada rahuldavaks. Edasiste väljavaadete kohta võib tähendada, et kanamunaturuseisundi kujunemine toimub teatavasti hooajaliselt, kusjuures munahind kõigub suures ulatuses. Kuna det. mai—juunini esineb tavaliselt peagu pidev langus, näib olevat tõenäoline, et munahinna madalam tase on juba saavutatud. Seega võib loota lähemal nädalail munahindade arengusuunas üldiselt tõusutendentsi, mõningate ajutiste hindade nõrgenemisjuhtudega.

Välisituruhindade langus avaldub suurimalt linahinna liikumises. Vastavaist linahinnanoteeringuist selgub, et k. a. juunis oli linahind 28% võrra madalam kui m. a. samal

kuul. Linahinna peamiseks nõrgenemise põhjuseks on puuvillahinna langus m. a. rikkaliku saagi tõttu. Kuna praegu puuduvad andmed k. a. lina kui ka puuvillatoodangu tõttu, ei ole võimalik selle kohta teha ka lähemaid arvestusi. On aga küllalt tõenäoline, arvestades praegust vaikust ketrusvabrikuis, et seisund linaturul eeloleval aastal ei muutu palju paremaks.

Teiste vähemtähtsate põllumajandussaaduste, s. o. veise, vasika ja lambaliha, turg võib kujuneda üldjoonis rahuldavaks, kusjuures nende kujunemisvõimalusi saadakse siseturul mõjustada suures osas.

Kokkuvõttes võib tähendada, et k. a. põl-

lumajandustoodangu suurenemise tulemusena esineb üldsummas välisturgudel põllumajandussaaduste hindade nõrgenemine. Nõrgenemine esineb tootteravilja- ja linahinna kujunemises, kuna loomasaaduste hinnad on näidanud tõusutendentsi. Kuna meil reguleeritakse tootteravilja hinna riiklikult ning loomasaaduste-turgudel on k. a. rahuldavaid väljavaateid, võime meie põllumajandusseisundi edasise kujunemise väljavaateid pidada k. a. rahuldavaiks.

LAEVANDUS

TALLINNA SADAMA TEGEVUS MAIS K. A.

TALLINN HARBOUR IN MAY, 1938.

Mais, nagu m. a.-gi oli laevasõit Tallinna sadamas sama elav nagu suvekuul. Mahu läbikäik Tallinna sadamas on tänava väiksem m. a.-st, mis oli harukordselt suur.

Välissõidust tuli mais sisse laevu mahuga 85 870 net. rgt. ja väljus 94 889 net. reg. tn. Veod välissõidulaevadel kujunesid järgnevaiks:

	Sisse		Välja	
	mais	apr.	mais	apr.
veeti kaupu tn.	34 147	29 602	27 619	24 855
veeti reisijaid arv	3 212	1 770	3 202	1 586

Veod mais olid märksa suuremad kui apr.: kaubavedu ületas mais eelmise kuu 13,4% ja reisijatevedu tõusis kahekordseks. Kaubaveos suurenesid mais sisse- kui ka väljavedu, esimene 15,3% ja teine — 11,1%. Väljavedu kasvas peamiselt toorainete arvel, milledest mais veeti rohkem välja metsamaterjali ja põlevkiviõli. Ka kartuleid ja võid läks välja eelmisest kuust tunduvalt rohkem. Valmissaadusist suurenes tunduvalt tsemendi väljavedu. Sisseveos ei ole märga-

ta üksikute kaupade erilist tõusu. Suurenes rida kaupu väikesel määral, kusjuures veos osutusid tähtsamaiks toorained. Vedude ulatust k. a. 5. kuu jooksul võrreldes m. a. sama ajaga näeme järgnevast:

	Sisse 1.I—31.V		Välja 1.I—31.V	
	1938	1937	1938	1937
Kaupu tn.	145 923	140 454	121 041	112 679
Reisijaid arv	7 361	5 091	7 373	6 627

Tänava on veod suuremad kui m. a., kuna tänava elavam laevasõit algas kuu varem mullusest. Kaubavedu k. a. ületab m. a. 5,5%, kusjuures suurenesid sisse- kui ka väljavedu. Reisijaid veeti tänava mullusest rohkem 16,8%.

Rannasõidus oli tegevus Tallinna sadamas k. a. mais elav: laevu tuli sisse arvult 274 mahuga 13 440 net. rgt., väljus — 284 mahuga 14 194 net. rgt. Kaupu veeti sisse 12 388 tn., välja — 2 094 tn. M. a. maiga võrreldes on tegevus rannasõidus tänava mais elavam.

SADAMATE TEGEVUS (PEALE TALLINNA) MAIS K. A. OTHER HARBOURS IN MAY.

Tegevuse ulatust mais rööbiti eelmise kuu andmetega teisis sadamais peale Tallinna näitavad järgnevad arvud:

	Välissõit		Rannasõit	
	Sisse mais apr.	Välja mais apr.	Sisse mais apr.	Välja mais apr.
Laevade				
maht	7 811	4 519	9 807	3 162
Kaubad				
tn.	2 126	1 897	7 459	3 272
Reisijad				
arv	19	7	96	2
			6 645	6 742
			6 677	7 926

Välissõit teisis sadamais peale Tallinna ei ole kuigi suur; tegevuse moodustab neis peamiselt rannasõit. Välissõidus liikles tänavu mais laevu märksa vähem kui m. a. samal ajal; mahuläbikäik oli tänavu mais 17 118 net. rgt., m. a. — 27 464 net. rgt. Ka kaubavedu oli seetõttu väiksem 9585 tn. tänavu mais m. a. 17 910 tn. vastu. Teiste sadamate kaubaveo moodustab peamiselt väljavedu. Nii veeti mais välja Pärnust metsamaterjali, Paldiskist kartuleid ja kive, Jaagurahult — kive, Kundast — tsementi ja Loksalt — telliskive. Sisse tuli laevadega kaupu välisrii-

gest Pärnu ja Narva-Jõesuu sadamasse. Reisijaid liikles välissõidus mais teiste sadamate kaudu ainult üksikuid.

Rannasõidus oli tegevus k. a. mais elav. Laevade läbikäik mahu järgi ületas eelmise kuu 66,6%, jäi aga 11,3% maha m. a. maist.

Kaubade läbikäik oli rannasõidus kõigis sadamis mais 10 165 tn. (m. a. 8 896 tn.) Väljavedu sadamaist on pisut ülekaalus sisseveost sinna. Väljaveo moodustavad suuremalt telliskivide vedu Loksas ja tsemendi vedu Kunda sadamast. Sissevedu koosneb peamiselt vedudest Pärnu, Kuressaare ja Narva-Jõesuu sadamasse.

Reisijate läbikäik rannasõidus ulatus k. a. mais 13 322-le (m. a. 13 505). Reisijaid liikles saarte- ja mandrisadamate vahel.

K. a. ja m. a. esimese 5 kuu veod teisis sadamais peale Tallinna olid järgnevad:

	Sisse		Välja	
	5 k.	5 k.	5 k.	5 k.
1938	1937	1938	1937	
Kaubavedu välissõidus tn.	3 524	3 236	13 529	18 067
Kaubavedu rannasõidus tn.	7 155	7 618	8 214	4 222
Reisijatevedu rannasõidus arv	16 284	10 565	16 939	11 034

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

Seisund võiturul m. n. jäi ebastabiilseks, kuna hinnad olid kõikumad ja enamuses näitasid nõrgenemistendentsi. Londonis noteeriti Taani võihinnaks 30. VI 1938 125—126 š per cwt. ja Eesti võihinnaks 114 š per cwt. Manchesteris noteeriti 1. VII 1938 Taani võihinnaks 125—128 š, Eesti või 116—118 š, Läti 116—118 š, Soome 119—121 š, Rootsi 119—121 š, U-Meremaa finest 127 š ja first 124 š. Saksas oli meie võihinnaks 125 š per cwt.

Vastavalt hindade liikumisele välisurgudel ja väljaveetud võikoguste vahetõrude kujunemisele üksikute turgude järgi noteeriti meie eksportvõihinnaks 159 s/kg franko saatejaam e. n. 161 s vastu.

Võituruseisundi nõrgenemise põhjustajaks näib olevat hooajaline võitoodangu suurene-

mine Euroopa tootjais mais, mille tagajärjel suurenes ka pakkumine tarvitajasturgudel.

Või väljavedu Eestist on näidanud k. a. tunduvalt suurenemist, olgugi et tänavune juuni väljavedu jäi väiksemaks kui m. a. 1. I kuni 1. VII veeti välja võid 116 475 tünni e. a. sama aja 106 878 tünni vastu. Või väljavedu tõusis seega 9597 tünni võrra või 9%. Juunis väljaveetud võikogus oli 29 844 tünni e. a. 33 922 tünni vastu s. o. 2 078 tünni ehk 12% vähem. Juuni või väljaveo tagasimineku ei ole tingitud toodangu tagasiminekest — ladudesse tuli võid rohkem kui aasta varemalt. Tegelikult on seega väljaveo vähenemine tingitud väljaveo päevast ja laoseisust. Ladudesse tuli võid juunis 11% rohkem kui 1937. a. samal ajal.

(Järg lk. 474)

Nagu või väljaveo senisest käigust näha, võib loota tänava uut tõusu väljaveos, kui ilmastik ja loomade söötmisolu seda ei takista. Praegu on loomasöödaolud rahuldavad ja

JUUSTUTURG. — CHEES MARKET.

Enamus meie juustu ekspordist m. kuul läks Saksa seetõttu ka Saksa hinnad ja turuseisund on mõõduandvamad meie juustuturu kohta. Saksa turul oli nõudmine juustu järgi parem kui rahuldav ja ladude seisund näitas vähenemist, kuna ost oli elav. Sooja ilmade tõttu on paremaks kujunenud nõudmine kõvemate juustusortide järgi nagu emmentali ja tilsiti juustud. Paremat minekut leidsid just hea kvaliteediga kaubaid kuna nõrga kvaliteediga kaubal oli minek vähem ja hinnad näitasid ka nõrgenevate tendentsi.

Prantsuse turul on seisund halvem, kuna sisemine pakkumine on elav ja välismaise kauba järgi nõudmine kannab juhuslikkuse ilmet.

Samasugune seisund nagu Prantsuses, on juustuturuga ka Belgias.

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Elmisel nädalal oli peekoniturg kindel ja kogu nädala kestel nõudmine elav. Inglisse sisseveetud peekon müüdi peamiselt kohe pärast kohalejõudmist. Võis märgata nõudmise suurenemist taani peekoni järele. Nõudmine suurenes II ja III sordi peekoni järele, kuna I ja II—III sordi peekoni hinnavahe oli suur. Londonis oli nõudmine peekoni järele tagasihoidlikum, kuna rannäärseis suvitustlinnades nõudmine suurenes.

M. n. peekonihinnad jäid muutusetu. Eesti peekoni kõrgema sordi hinnaks Londonis noteeriti endiselt 96 š tsn. Võrreldes e. a. sama aja noteeringuga on käesolev noteering kõrgem 12 š ehk 11,4%.

TAPALOOMADE JA LIHATURG.

Veiste pakkumine keskmine. Nõudmine keskmine. Tendents kindel. Veiselihha maksus suurmütigil:

Suuril rammusail pullel 52—54 s ja keskmisil 50—52 s kg.

Väiksemail rammusail pullel 48—50 s., keskmisil 47—49 s ja lahjadel 44—46 s kg.

seetõttu väljaveo ka olemas võitoodangu ja -ekspordi tõusuks.

Siseturul on võihinna määrajaks peamiselt kindlustatud hind. Alates 12. VI on või kindlustatud hinnaks 170 s kg.

Olenedes juustuturgude seisundist ekspordimaades otsustas juustuhindade noteerimiskomisjon oma istungil 4. juulil jätta ekspordijuustuhinna muutmata, kuna siseturujuustuhindades tehti väike parandus. Šveitsi juustuhinnaks kvaliteet preemiata jäi seega

12 A . . . 112 snt kg	12 B . . . 109 snt kg
11 A . . . 110 " "	11 B . . . 107 " "

Ühes riikliku kvaliteetpreemiaga saavad juustutööstused Šveitsi juustu eest järgmist hinda:

12 A . . . 142 snt kg	11 A . . . 135 snt kg
12 B . . . 134 " "	11 B . . . 122 " "

Siseturujuustu hindadeks noteeriti šveitsjuustul 130 s. kg., tilsiti juustul 110 s. kg., backsteinil 100 s. kg., hollandi juustul 105 s. kg. ja konservjuustul 135 s. kg.

Turu tendents määrati kindlana.

Stabiilsed hinnad välisturgudel võimaldavad eksporditapamajadel maksta seakasvatajale pidevalt kindlaid hindu.

K. n. maksavad eksporditapamajad peekonigadest järgmisi hindu s kg:

Tapakaal	I sort	II sort	III sort	IV sort
60 —72 kg	87	82		
55,5—59 "	82	78	Siseturu-	
72,5—75 "	82	78	hinnad	
75,5—80 "	78	74		

ja elussigade eest:

100—120 kg raskused	60 s. eluskaalu-kg
121—160 " "	64 " " "
üle 160 " "	60 " " "

— CATTLE AND MEAT MARKET.

Lehma- ja härjalihha nuumatulil 53—58 s, rammusail 47—49 s, keskmisil 44—46 s ja lahjadel 37—43 s kg. Mullikalihha nuumatulil 53—58 s., rammusail 50—52 s., keskmisil 46—48 s. ja lahjadel 38—43 s. kg. Eluskaalu alusel maksusid suured pullid 32—34 s. ja väiksemad 29 s. piires kg. Lehmade eluskaalu-

hinnad 21—23—29—33 s. kg. Mullikad maksusid eluskaalu alusel 21—29—30—34 s. kg.

Vasikate pakkumine keskmine. Nõudmine rahuldav. Tendents kindel. Tapetud vasikad ühes nahaga maksusid: nuumatud 65—70 s., rammusad 55—65 s., keskmised 45—55 s. ja lahjad 35—45 s. kg. Elusvasikate hinnad 35—39—46—50 s. kg.

Lammaste pakkumine väike. Nõudmine keskmine. Tapetud lambad ilma naha ja pudemeteta maksusid: rammusad 55—65 s. kg.,

keskmised 45—55 s., lahjad 40—45 s. kg. Eluslammaste hinnad 35—36—39 s. kg. Eksportlambalihanoteering on näidanud viimaseil nädalal järjekindlat langust. Nii maksus eksportlambaliha 85—90 s. kg. ning eluskaaluhind oli 36—39 s. kg franko saatejaam.

Sigade pakkumine keskmine. Nõudmine keskmine. Tapetud sead maksusid: noored (el.-k. kuni 80 kg.) 80—82 s., peekonkaalulised 78—80 s., liha- 75—78 s. ja rasvasead 75—77 s. kg. Eluskaalu alusel 60 s. kg.

TOORNAHKADE TURG. — RAWHIDE MARKET.

Veisenahkade hinnad püsivad endised ja maksuvad I sort 70 s., II sort 63 s. kg.

Vasikanahkade hinnad langesid juuni teisel poolel ja maksuvad nüüd kr. 2.75 tk.; rasked vasikanahad alates 3,5 kg. maksuvad kr. 0.90 kg.

Lambanahkade hinnad püsivad endiseina ja maksuvad kr. 2.50—3.75 tk.

Hobusenahad 20 kg. ja üle langesid hinnas ja maksuvad nüüd kr. 11.— tk.; alla 20 kg. raskused maksuvad endiselt 8 kr. tk.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Kanamunaturul näitas seisund kõvenemist. Mõõduandvamail turgudel näitasid hinnad tõusu. Peamiselt paranesid väikemüügihinnad. Ka pakkumine oli tagasihoidlikum, peamiselt Kagu-Euroopa maade väiksema pakkumise tõttu. Kagu-Euroopas on alanud juba viljakoristamistöö, mistõttu kanamunade juurdevool turgudele on jäänud tagasihoidlikumaks.

Taanis läks munatoodang pisut tagasi, aga võib öelda, et munade väljaveos võis peamiselt panna tähele tagasihoidlikust suurema tarvituse tõttu. Sisemaist tarvituse suurenemist mõjustas Kopenhaagenis peetud suur põllumajanduse näitus Taanis.

Säärast seisundit võis märkida ka Eestis, kus m. n. toodi kanamune vähem kokku kui juuni esimesel poolel. M. a. veeti juunis kanamune Eestist välja 7 254 000 ja tänavu 6 976 800, seega esines väljaveos väike taga-

siminek, mis oli tingitud sisemisest suuremast tarvitusest. Juunis eksportitud munadest läks Inglisse 3 016 800, Saksa 3 888 000 ja Šveitsi 72 000 muna.

Esimesel poolaastal on tänavu munade väljavedu kasvanud tublisti suuremaks kui samal ajal mullu. Aasta algusest juuni lõpuni veeti mune välja 18 780 480, aasta varemalt samal ajal — 15 522 480, seega veeti tänavu 3,2 milj. kanamuna esimese poolaasta jooksul rohkem välja kui aasta varem.

Sõltuvalt kanamunaturu seisundist väljaveoturgudel otsustas kanamunahindade noteerimiskomisjon tösta kanamuna hinda. Kanamunahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 1. VII s. a. määrati eksportkanamunade hinnaks 75 s. kg. ja siseturumunadel 65 s. kg. Eelmisel noteeringul määrati eksportmunade hinnaks 67 s. kg. ja siseturumunadel 60 s. kg. Hinnatõus oli eksportmunadel seega 8 ja siseturumunadel — 5 s. kg-lt.

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Kiillaldaste sademete ja parajate soojustingimuste tõttu on rohukasv karjamaadel hea, seetõttu ka Tallinnas m. n. piimapakkumine ületas nõudmise. Kuna villude ja vihmaste ilmade tõttu m. n. oli nõudmine piima järele tagasihoidlikum, siis noteeriti Tallinnasse müügitulevale piimale 2 hinda.

Piimahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 4. VII s. a. noteeriti Tallinna kohta piimahinnad, s. o. I valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 11—12 s. l. ja müügil piimatööstustele 10—11 s. l. II valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 9—10 s. l. ja piimatööstustele 8—9 s. l.

Ilmade soojenedes võib loota nõudmise suurenemist ning hindade paranemist.

M. n. maksus piim piimakauplusis s. liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinn	17—19	—	14—15	12
Narva	14	11	—	8
Tartu	16	12—13	—	10

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Kuna saagilootused püsivad endiselt head tähtsamais teravilja-kasvatustsügisel, on ostjad riigid praegu tagasihoidlikud ladude täiendamisel ja ostud tehakse vaid jooksva nõudmise ulatuses. Hinnad tähtsamail teraviljaturgudel näitasid langust võrreldes e. n-ga. Nii noteeriti m. n. kohta tähtsamail teraviljabörsidel järgmised hinnad kr. kv. (sulgudes m. n. keskmised hinnad):

Nisu: Chicago 10.04 (10.20), Winnipeg 13.78 (14.39), Hamburg 17.33 (18.51).

Rukis: Chicago 7.52 (7.60), Winnipeg 7.39 (7.71).

Mais: Chicago 8.20 (8.22).

LINATURG. — FLAX MARKET.

Suve-vaheaja saabudes muutus seisund linaturul vaiksemaks. Hinnad muutusid nõrgemaks ja püsivad peagu ainult nominaalseina. Inglise ketrusvabrikud töötavad tagasihoidlikult, kuna Inglise ketrusaaduste suurima ostja USA-ga seisab praegugi kaubanduslepingute sõlmimine ja P.-Am. ühendriigid olid viimasel ajal väga tagasihoidlikud linase lõnga ja riide ostus.

Tuntakse elavamat huvi linaostu vastu ainult Saksa turul. Nii teatakse rääkida 700 tonni leedu lina ostust. Samuti olla läbirääkimised käimas teiste Balti riikidega linaostu asjus. Kuid Saksa maksab lina eest ka praegu väga tagasihoidlikku hinda, mitte rohkem praegusist maailmaturu linahindadest.

Linahinnad Šotis:

	22. VI 1938	1. VI 1938
Võru-Petsari R	£ 67—68	£ 63—69
Pärnu ülepuhastatud R	£ 66—67	£ 67—68
Pärnu takk I sort	£ 49—50	£ 49—50
Läti Livonia R	£ 68—69	£ 68—69
NSVL IV gr. I sort	£ 84—85	£ 84—85

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Pärnu	16—17	12	—	11
Viljandi	15	—	—	10—11
Valga	15	—	—	10
Rakvere	14	—	—	11
Võru	—	—	—	10
Kuressaare	—	—	—	8—9
Paide	—	—	—	9

Alates m. a. sügiskuist näitavad teraviljahinnad maailmaturul peagu pidevat nõrgenemist. Suurem langus tabas maisi, mille praegune hind on vaid 47% m. a. samaaegsest hinnast. Rukkihind võrreldes m. a. sama ajaga on praegu madalam 40%. Samuti on ka nisu juures tegemist järjekindla hinnalangusega, kusjuures praegune hind on madalam kui m. a. samal ajal Chicagos 35%, Winnipegis 20%, Liverpoolis 26% ja Hamburgis 10%.

Siseturul on viljakaubandus jäänud üsna tagasihoidlikuks ja hinnad püsivad juba kauemat aega enam-vähem ühtlasel tasemel.

Nagu siit nähtub, on kuu jooksul kõigi linaliikide hinnad veidi nõrgenenud arvatud välja NSVL-u linahind. Kuid viimane on ka nominaalne, sest Vene ei ole viimasel kuul linakiudu üldse vedanud välja.

Linahindade noteerimiskomisjoni koosolekul Tallinna börsil 1. VII noteeriti lina- kokkuostuhinnad riiklike standardsortide alusel franko kokkuostja ladu kg-it sentides:

	Võru- ja Petsariimaal	Mujal Eestis
R	101	99
HD	92	90
D	89	81
OD	74	72
LOD	65	63
H	56	54
Takk I sort		63
" II sort		53
" III sort		43
Ehitustakk		15—20

Tendents vaikne.

Siseturul tegevus vaikne. Kuigi talupidajail on müümata veel küllalt valmisharitud lina, ei meelita praegused tagasihoidlikud hinnad tooma lina turule.

Siiski Petseri laadale 1. VII toodi veel 7 tn lina, mis müüdi hinnaga keskmiselt 1 kr. kg-lt R sordi alusel.

Linakülvitööd on igalpool juba lõpetatud, kuid praegu puuduvad veel lõplikud andmed linakasvupinnast, arvestatakse aga siiski ca 25%-st kasvupinna tagasiminekut.

Võru- ja Petserimaal on praegu linapõlud ilusad, tõusnud ühtlaselt ja umbrohu-

puhtad, kuid Lääne-Eestis, kus lina üldiselt küllatakse varem, kurdetakse kohati linapõldude umbrohtumise üle, sest kevad oli vilu, mille tõttu lina arenemine oli pikaldasem.

Lääne-Euroopas hinnatakse praegu linapõldude seisundit keskmiseks kuni heaks. Poolas on põud ja vilu ilmastik kohati linarenemist takistanud, kuid üldiselt hinnatakse seisundit siiski rahuldavaks.

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

Juunis oli kartulite väljavedu elav. Eelmise kuu teisel poolel veeti välja 8330 kv. söögikartuleid, millest suurem osa läks Rootsi. Väiksemal määral saadeti ka söögikartuleid Norra. Juulil algul läheb Norra veel 900 kv. söögikartuleid.

Kartuliturul valitsenud nõudmine on võimaldanud põllumeestel realiseerida viimaseid ülejääke. Kõikjal on nüüd kartulitagavarad otsas ja on arvata, et k. n. lõpeb kartulite väljavedu.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Aedmaasikate hooaeg on aedviljaturul jõudmas haripunktile. Maasikas on vallutanud turu: õunu, pirne, apelsine ja teisi välispuuvilju ei olegi enam peagu. Hinnad on aedmaasikal ligi poole langenuid, kg-st nõutakse 35—50 s. Aedmaasikad tulevad veel kõik Petserimaalt, seepärast ei ole palju häid marju turul veel saadaval. 4. juulil oli juba väikesel arvul müügil aedmaasikaid Tallinna ümbruskonnast, need olid ilusad, terved ja puhtad, nõuti aga 3 korda kallimat hinda võrreldes Petseri maasikatega, nimelt 150 s. kg. Nad leidsid siiski ostjaid, mis näitab, et ostjaskond oskab hinnata head kaupa aedviljaturul ja on valmis selle eest maksma märksa kõrgemat hinda.

Uudisena on ilmunud turule mustikas 50 s. kg., metsmaasikas 80—100 s. kg., soomurakas 50 s. kg. ja melon hinnaga 2 kr. kg.

Rohkesti on toodud müügile rohelist (värsket) sibulat ja seda müüakse osalt juba kaa-luviisi (senini ainult tüki- ja kimbuviisi). Taimest kasvatatud zittaust ja teisist suureviljalisist sortidest nõutakse 80—100 s. kg., rohelist venesibulast (tippsibulast kasvat.)

M. n. saabus üksikuid vaguneid Tallinna söögikartulitega, kuid arvatavasti k. n. enam ei tule söögikartuleid Tallinna.

Kartulite kokkuvõtmist soodustas võrdlemisi kõrge hind. Suureneva nõudmise tõttu näitasid kartulihinnad järjest tõusu. Mitmel aastal ei ole söögikartuli hinnad tõusnud nii kõrgele nagu k. a. juunis. Põllumeestele maksti viimaseil kokkuostu päevil kr. 4.50—5.50 kv.

40—50 s. kg. Veel säilinud vanust venesibulast nõutakse kuni 150 s. kg.

Värskkartulihind on võrreldes m. n. poole odavamaks läinud, kg. saab osta juba 25—40 sendiga. Värske kartul hakkab juba tulema vabast maast.

Teiste varajaste köögiviljade hinnad ei ole võrreldes m. n. hindadega muutunud nimetamismäärselt.

Tallinna turul maksusid väikemüügil 4. VII:

	s. kg		s. kg
Aedmaasikad . . .	95—50	Spinat	40
Metsmaasikad . .	80—100	Salat	50—80
Karusmarjad . . .	20	Kartul, värsk . .	25—40
Mustikad	50	Rabarber	8—10
Soomurakad	50—60	Herne kaunad	
Melon	200	(paremad sordid)	150—200
Tomat	200—250	Aedoa kaunad . .	150—200
Sibulad, (vanad)	140—150		s. tk.
Sibulad, rohelsed,		Lillkapsas	20—75
taimeist kasvat.,		Kurgid, värsk . .	20—40
suured sordid . .	80—100	Redis	5—18
Sibulad, rohelsed			s. kimp
— vene	40—50	Porgandid, värsk.	10—12
Peakapsas, värsk	60—80	Peedid, värsk . .	20
Rõigas (vana) . .	150—250		

KALATURG. — FISH MARKET.

Juuni viimasel poolel merel valitsenud eba-soodsate ilmade mõjul kujunes kalasaak nõrgaks, mistõttu vähenes kalakauba väljavedu ja ka siseturg oli nõrgalt varustatud värskel kalaga.

Eriti nõrgalt arenes angerja eksport. K. a. juunis veeti välja elus ja värsket angerjat ca 21 tuh. kg, kuna läinud aasta juunis läks välja 61 tuh. kg. Et ka maikuul oli angerja väljavedu väiksem, siis on k. a. esimesel poolel angerjat vähem eksporditud ca 60 tuh. kg. läinud aastast.

Ka koha väljavedu ei saanud areneda normaalselt. Juuni esimesel poolel rohke koha saagi tõttu eksporditi Rootsi turule koha rohkem kui seal suudeti realiseerida. Rohke pakumise tõttu langes kohahind välisturul ning ka siseturul, nii et kaluritele võidi maksta rannikul ainult 25 s kg.

Et vältida suurimat hinnalangust välismaal, eksporditörid otsustasid vähendada väljavedu kuni seisundi paranemiseni.

Kuu viimasel poolel paranes hind välismaal. Nõudmine kohale suurenes, kuid kahjuks takistasid viimased tormid kalastamist ning koha väljavedu langes. Pakumise vähenemisega õige tunduvalt tõusis hind nii välis- kui ka siseturul. Kaluritele makstakse juba kuni 80 s kg.

Siseturu-kalakaubandus. Kauba vähesuse tõttu valitses siseturu värskelalakaubanduses vaikne tegevus. Kalahinnad võrdlemisi kõrged ning nõudmine väike. Tallinna turul tõusis värskel koha hind 70 s kg—120 s kg. Tartus püsis küll madalam hind II valik 60—85 s kg. Latikat müüdi Tallinnas 70—80 s kg, Tartus 40—60 s kg. Angerjat 200—280 s kg. Lõhe 250—280 s kg. Teistel tavalistel kalasortidel oli hinnatõus väiksem.

Räimekaubandus. Kalasaagi vähesuse tõttu püsivad kõrged räimehinnad Tallinna turul, nõuti ja maksti 25—35 s kg. Narvas 25—30 s kg. Haapsalu kalasadamas kuni 100 s mõõt ja Pärnus üksikul juhul kuni 70 s mõõt. Kilusaak äärmiselt nõrk. Turski, ar-

vesse võttes ilmastiku seisundit, võrdlemisi rahuldaval kogusel. Tallinna turul müüdi turski 18—25 s kg, lõigatult kuni 30 s kg.

Soolakalakaubandus. Värskel kala vähesuse tõttu suureneb nõudmine nii välismaisele heeringale kui ka kodumaal valmistatud soolakalale.

Soolatud-kuivatatud silke müüdi 30 s kg., tavaliselt soolatud 20—25 s kg., soolatud latikas 80 s kg, soolatud tursk 18—25 s kg.

Tähtsamate kalaliikide hinnad s kg:

		Tallinn 2. VII	Tartu 2. VII	Narva 1. VII
Lõhi,	värskel	250—280	—	235—250
Iherus,	"	125—180	—	—
Angerjas,	"	200—280	120—150	—
Koha,	"	100—120	60—85	180—150
Haug,	"	60—70	40—60	—
Latikas,	"	60—80	40—60	40—50
Ahvenas,	"	30—50	15—30	40—50
Särg,	"	—	13—18	—
Säinas,	"	—	25—35	—
Vimb,	"	40—50	—	30—35
Rääbis,	"	—	30—35	—
Linask,	"	—	50—60	—
Koger,	"	—	50	—
Räim,	"	25—30	—	25—30
Tursk,	"	18—30	—	—
Lest,	"	30—50	—	—

Kalahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 4. juulil k. a. noteeriti värskel ja elus-kala müügihinnad:

1. Lõhi värskel ekspordikõlblik alates 6 kg-st 220—230 s kg franko rannik.

Tendents: kindel.

2. Angerjas, elus ekspordikõlblik 125—130 s kg fr. rannik.

Tendents: kindel.

3. Koha, värskel I valik 70—80 s kg fr. rannik.

Tendents: kindel.

4. Haug, värskel ekspordikõlblik 1—3 kg 35 s kg fr. rannik.

Tendents kindel.

5. Latikas, värskel ekspordikõlblik 30 s kg franko rannik.

Tendents rahulik.

VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID

NSVL LINA- JA KANEPITOODANGUT TÖSTMAS. USSR RAISING FLAX AND HEMP PRODUCTION.

NSVL-u rahvakoormissaride nõukogu ja Kom. Partei keskkomitee poolt ühiselt avaldatud otsuses on senine lina- ja kanepitoodang ja selle andmine riigile tunnustatud täiesti mitterahuldavaks. Põhjenduseks tuakse ette muidugi „kahjurit“ tegevus valitsusasutis ja kolhoosides ning sovhoosides, kus viimasel paaril aastal olevat töötatud eesmärgikindlalt saakide allaviimiseks ja segaduste tekitamiseks saakide realiseerimisel. Seepärast alates 1938. a. otsustas valitsus ja partei (22. III ja 3. V 38) panna kehtima muudatused lina ning kanepikasvatustava ja riigile antava saaduste sundnormides ning teha kohustuslikuks mitmesugused uued agrotehnilised võtted, millised aitaksid tõsta saaduste kogust ja nende mihust. Allpool mõningaid väljavõtteid neist otsusist, millised pakuvad huvi meie linakasvatatajale ning linakaubandusele.

Vähendatakse sunduslike riigile antavaid lina ja kanepikiu- ning lina- ja kanepiseemnenorme. Uued normid on nähtud ette vastavalt rajoonile — kord suuremad, nagu Kaliinini, Leningradi ja Smolenski linakasvatustava rajoonis, kord väiksemad, nagu Siberis ja lõunapoolseis rajoones. Riigile antava lina- ja kanepikiu normid kg/ha kohta kõiguvad 170 ja 40 kg vahel, linaseemnenormid — 100 kg ja 40 kg vahel nende taimede kasvatustava ha kohta. Kanepi sundnormid kõiguvad 100 ja 27 kg vahel ha kohta, kanepiseemne normid — 95 ja 22 kg vahel.

1938. a. plaanis on määratud sundnormina riigile antava kogu kiu- ja seemnekogus järgnevalt:

Linakiudu . . .	— 222 280 tn
Kiulinaseemet . .	— 140 395 „
Kanepikiudu . . .	— 39 270 „
Kanepiseemet . .	— 32 400 „

Sundnormi korras antud lina- ja kanepikiu eest, võrreldes eelmise aastaga, tõstetakse hindu kv-ilt 20 rbl, samuti tõstetakse ülenormi antud kiu ja seemne eest makstavat normihinda preemia näol 100—400% vastavalt ülenormi antud kiu- ja seemnekogusele ha kohta. Samu preemiaid maks-

takse ka antud paremate kiusortide eest, millised on keskmiselt rajooni kohta määratud lepinguis.

Kolhoosidele ja talunikele, kes on andnud ära nõutud normi lina- ja kanepiseemet, antakse iga kv kohta madala hinnaga 2 kg linaseemne või kanepiõli ja 5 kg kooke.

Toorlina tehased peavad maksma linavarte kohaleveo eest 3—5 kop. iga kv. ja km kohta. Kustutatakse kõik võlad natuuras, millised kuulusid sissenõudmisele lina ja kanepi sundnormi täitmata jätmise eest eelmiste aastate eest. Pikendatakse lina- ja kanepiseemne laene endiste aastate eest.

Üksikuist uutest abinõudest lina- ja kanepitoodangu tõstmiseks ning mihuse parandamiseks NSVL-u valitsuse otsuse kohaselt võiks märkida järgmisi:

Külvisemne väärtuse parandamiseks on nähtud ette 1938. a. plaani kohaselt külvata 1 450 000 ha ulatuses sordi ja tunnustatud linaseemnepõlde, millised on ositatud üksikute rajoonide vahel ning milliste toodangut võib võrrandada ainult külvisemneks. Luuakse 54 linaseemne sordivõrdluspunkti üle kogu riigi, iga rajooni kohta kohase sordi või valiku leidmiseks. Sordivõrdlus punktis toimub paremate sortide ja valikute ning liikide võrdlus Põllutöö komissariaadi juures loodud erikomisjoni juhiste alusel ning selle poolt valitud külvimaterjaliga. Alates 1940. a. võib tarvitada külviks ainult sordipuhast seemet ning seks ajaks tuleb rajoonile sobivaks-tunnustatud sordipuhast seemet paljundada tarvilise määrani.

Agrotehnilised võtted ja uuendused, millised tuleb teostada kohalike valitsusasutiste kontrolli ja vastutuse all, on järgmised:

Linapõld tuleb asetada külvikorras pärast 2-aastast põldheina (ristik ja timut), milleks tuleb vastavalt suurendada ka põldheinakülve ning luua õigeid külvikordi linakasvatustava rajoones. Lina ei tohi külvata rohkem kui üks põld külvikorras. Alates 1939. a. keelatakse külvata lina kevadel kiintud põllul. Kolhooside esimehed on vastutavad

1938. a. sügisel kogu linapõlluks ettenähtud väljade õigeaegse üleskõnni eest sahaga, mis on varustatud eelkoorijaga. Linaleotamine tuleb lõpetada hiljemalt aug. lõpuks. Keelatakse leotatud lina pleegitamiseks-laotamine ristiku- või mõne muu vilja kõrrel, kuhu järgneb linakülv kevadel. Põllutöö komissariaadile on kirjutatud ette varustada linakasvatatajaid kunstväetistega, et väetataks 1938. a. 18% linakülvipinnast, 1939. a. — 40% ja 1940. a. — 100%. Kuna 1937. a. mitmes linarajoonis raudteejaamades oli jäetud välja võtmata ja kasustamata 183 tuh. tn ehk 40—45% kohaletoimetatud kunstväetisist, nõutakse valitsuse poolt vastavalt ametkonnalt järelevalvet, et linarajoonesse toimetatud kunstväetised leiaksid kõik kasustamist linapõldude väetamisel. Kasustamist neid agrotehnilisi võtteid loodetakse madalaid linakuiusaake, millised 1936/37. a. ei suutnud ületada keskmiselt 2,5—2,6 kv ha 1930. a. tõsta 3,0—4,0 kv/ha-lt, milliseid saake on paljudes kolhoosides stahhanovlased juba sagedasti saanud.

Linakasvatuse ja toorlina töötlemisele — mehhaniseerimisele — antakse suuremat tähtsust kui kunagi varem. Valitsuse otsu-

sega kirjutatakse ette vastavalt valmistada ja varustada linakasvatatajaid linakülvimasinatega määral, et 1939. a. — 40% ja 1940. a. juba 100%, s.o. kogu linapõldudel, teostataks ainult reaskülve. Samuti on tehtud ülesandeks varustada linakasvatustarajooni linakitkumismasinatega, toorlinavabriku seadistega kui ka linavarte murdmis- ja ropsi-masinatega, samuti varustada atru eelkoorijatega.

Kõik need erakorralised abinõud, millised on lõökala korras võetud ette NSVL-u valitsuse poolt, öeldakse olevat tehtud küll eeskätt „kahjurite“ poolt tekitatud haavade parandamiseks, tegelikult aga ekspordiks vajaliku linakuiusaakide suurendamiseks, millised on viimaseil aastail vähenenud suuresti. Kuna linakuiuekspordi tagasiminekuuga NSVL-us oli teiste linakasvatatajate maade, nende seas ka meie, linakuiutoodangu mahutamise hõlpsamini ja kõrgema hinnaga viimaseil aastail teostatav, läheb lina- ja kanepitoodangu suurenemise ja selle mihuse parandamisega NSVL-us teisel mail linakui realiseerimine raskemaks ja hinnad ebakindlamaks, mida tuleb pidada silmas ka meie linakasvatatajail ning eksporditriidel.

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIIVA

23. juunil 1938. a.

PASSIVA

1. Kättevara: — <i>Reserve:</i> kuld: rahas ja kangides 34 251 282,79 välistaraha 15 500 484,29	1. Põhikapital — <i>Capital</i> 5 000 000,—
2. Vahestaraha — <i>Subsidiary Coin.</i> 1 133 234,58	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i> 1 080 455,28
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i> kaubavekslid 7 378 523,13 põllumajandusl. 2 359 553,12 metsatööstusl. 55 907,27	3. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i> a) pangatähed liikvel 48 848 115,— b) jooksvad arved: valitsuse 18 398 034,27 pankade 10 532 658,84 teised 3 555 833,09
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i> valitsusele — teistele *) 10 321 085,20	4. Muud passiivad — <i>Other Liabilities</i> 18 946 923,70
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable Property and Equipment</i> 3 431 574,77	
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i> 24 935 445,49	
99 362 075,73	99 362 075,73

Kättevara vahekord jooksvate kohustustega: } 62,71%
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laena Kr. 900 444,98
Includes Ukr. 900 444,98 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

SOOME.

Soome-Ingelse kaubandussuhteid.

Trade Relations between Finland and Great Britain.

Hiljuti viibis Soomes mitteametlikul külastäigul 18-liikmeline rühm Ingelse kaubandustegelasi, kelle hulka kuulusid rida silmapaistvaid tööstus- ja äriala esindajaid Londonist, Manchesterist, Birminghamist, Liverpoolist jne. Delegatsiooni juhiks oli Londoni kaubanduskoja Ingelse-Soome osakonna esimees Norman Vernon ja vastuvõtjaks Soomes Soome-Ingelse kaubandusühing, kes korraldas külalisile pikemat tutvumissõitu Soomes.

Selle suure delegatsiooni külastamise eesmärgiks oli rohkem kui teostada tavalist tutvumisreisu. Teatavasti on Soome kaubandus Ingeliseaga esimesele suuresti aktiivne, ja et nüüd Ingelse hakkab panema enam rõhku välisturgude otsimisele oma tööstussaadusile, tuleb ka Soomel leida võimalusi, kuidas suurendada oma impordi Ingelisest, vastasel korral võiks oodata raskuste esilekenkimist selles Soomele nii tähtsast väljaveomaas. Kogu Soome 1937. a. väljaveost oli suunatud 44,7% Ingelisse, kuna samal ajal püsis Ingelse küll esimesel kohal sisseveomaana, kuid ainult 22,1% kogu sisseveoväärtusest. Nii müüis Soome m. a. üle 2 miljard. Smk rohkem kaupu Ingelisse kui sealt osteti. Säärasest tugevast väljaveo ülekaalust jätkus, et võimaldada Soomel pidada peagu valdava enamuse riikidega passiivset väliskaubandust. Isegi Saksaga oli väliskaubandus tugevalt passiivne (väl-

javedu 1228 milj. Smk., sissevedu — 1804 milj. Smk.).

Soome majandusringkonnad, nähes neist arvudest ilmnevat suurt kontrasti, püüavad otsida seletusi, millised teatud määral õigustavadki selle olukorra püsimist. Nii olevat viimase 5 aasta kestel Soome sissevedu Ingelisest kasvanud protsendiliselt rohkem kui väljavedu sinna. Statistika järgi tõusis Soome import Ingelisest 1932—37. a. 641 milj. Smk-lt 2062 milj. Smk-le, mis annab üle 220% tõusu, kuna väljavedu on samal ajal kasvanud 2166 milj. Smk-lt 4189 milj. Smk-le, mis võrdub umbes 93%-se tõusuga. Teisalt osutub Soome väidete kohaselt kaupade iseloom sääraseks, et sisuliselt ei olevat Soome majanduslikud soodustused eriti töötlemisväärtuse väljaveo alal suured, kuna valdava osa Soome väljaveost moodustavad toorained ja poolvalmisraadused, peamiselt metsasaadused. Olevat õigem otsustada vahetõrgete üle, kuidas kumbki maa ostab teiselt valmistooteid. Sellelt seisukohalt ei olevat Soome-Ingelse kaubandusvahetõrget kuigi palju Soomele enam kasuks. Pealegi on Ingelse saanud kindlasti temale tarvilikud toorained osta Soomest kasulikult, sest muidu ei teostunuks ostud üldse.

Et Ingelse turu säilitamine ja kindlustamine on suure tähtsusega Soome väljaveole, lubatakse Soomes rakendada tegevusse mõlema maa omavaheliste suhete arendamiseks kõik võimalikud tegurid majandus- kui ka kultuurivaldkonnas.

Aedvilja saagihinnang Soomes. —

Esimeste teadete järgi õunapuude õitsemise ja sügise saagilootuse kohta Soomes näib, et õiterohkus oli kevadel väga kõikumine ja üldiselt keskpärane. Kuigi õitsemisajal valitses tolmlemiseks soodus ilm ja oli hooldatud viljapuude kahjurite tõrje

Garden Produce Estimates in Finland.

eest, loodetakse Soomes käesoleval sügisel ainult keskpärast õunasaaki. Seevastu võivat arvata, et piri-, ploomi- ja kirsisaak tuleb hea, samuti aedmaasikate ja pöösamarjade saak.

LÄTI.

Elussigade väljavedu Lätist. —

A/S. „Bekona eksports” vedas k. a. esimese 5 kuu jooksul välja 44 657 elussiga 11 912 vastu m. a. ehk väärtuselt 6 199 276

Export of Pigs from Latvia.

latti eest 1 361 692 latti vastu. Seega on elussigade väljavedu k. a. suurenenud neljakordselt võrreldes m. a.

Käsitöliste ühistegelik organiseerimine Lätis.

Co-operative Organising of Handicraft Workers in Latvia.

Läti valitsuse poolt on kinnitatud ühistegelikule alusele rajatud Käsitöolisile töö hankimise ja sisseostude teostamise ühisus. Ühisusel on juriidilise isiku õigused ning tema ülesandeks on eriti töö- ja tellimuste hankimine oma liikmeile; ühisuse liikmete poolt valmistatud toodete ühismüüki, toormaterjali, tööriistade ja masinate muretsemine käsitöolisile soodsate hindadega, kaasaaitamine va-

litsusasutisile ja Läti käsitöökojale nende tegevuses, mis on suunatud käsitöötoodete turustamise edendamiseks ning käsitöolisile olukorra parandamiseks. Nende ülesannete teostamiseks on ühisusel õigus võtta vastu töid ja tellimusi eraisikult ja riigiasutisilt ning seada sisse töökodasid; müüa ühisuse liikmete tooteid ning osta neile vajalikke tootmisvahendeid ning asutada seks ladusid ja müügi-kohti.

ROOTSI.

Hõberebaste kasvatamise areng Rootsis.

Development of Silver Fox Raising in Sweden.

Rootsi hõberebaste kasvandusis k. a. kevadel teostatud loenduse andmetel oli neis hõberebaseid 170 000 ehk 40 000 hõberebast enam kui m. a. Tõuloomade arv on tõusnud 48 000-ilt 63 000-le. Rebasekasvandus on praegu Rootsis umbes 3000. Üksikusi rebasekasvandusis kasvatatakse praegu ka nn. plaat-

tinarebaseid, millised tõuloomad on toodud P.-Am. Ühendriigest. Sinirebaste kasvatamises on Rootsil praegu esimene koht maailmas ning Rootsis toodetakse umbes $\frac{1}{5}$ sinirebase nahkade toodangust kogu maailmas. Sinirebaseid on Rootsis praegu ca 30 000, m. a. — 20 000.

Määrus kalade müügi kohta Rootsis. — *Regulation for Marketable Fish in Sweden.*

Rootsis pandi kehtima määrus, mille järgi alates 1. VI s. a. on Rootsis keelatud pakku-

da müügile kohakala pikkusega alla 38 sm ja hauge — pikkusega alla 40 sm.

ITAALIA.

Vana raua korjamine ja ositamine.

Gathering and Distribution of Scrap-Iron.

Ministrite-nõukogu otsustas luua „Vana raua ositamise ameti” (Azienda distribuzione rottami), mille eesmärgiks on vana raua, terase ja malmi kokkuost ja selle ositamine metallurgiafabrikute vahel.

Ameti operatsioonikapital on määratud kindlaks 10 milj. liirile, millise moodustavad metallurgiafabrikute osamaksud, proportsionaalselt nende terase- ja rauatootlemisele 1936. a. VII — 1937. a. VI.

Ameti tegevuskulud ositatakse igal aastal metallurgiafabrikute vahel, kes on saanud ameti kaudu mainitud tooraineid, proportsionaalselt saadud toorainete kogusele aasta kestel.

Sama ministrite nõukogu istungil kiideti heaks määrus, millega kokkukorjatav vana raud, teras ja malm tulevad suunata peamiselt suurisse metallurgiafabrikuisse, millised kasustavad ratsionaalselt sulatamise juures saadavaid kõrvalsaadusi.

TAANI. Taani maksebilanss 1937. a. — *Danish Balance of Payments in 1937.*

Taani maksebilansi kohta avaldatud andmeil ulatusid 1937. a. kogu väljaminekud 2 080 milj. kr.-le (230 milj. kr. rohkem kui 1936. a.). Kogu sissetulekud ulatusid 2 175 milj. kr.-le (1936. a. 1869 milj. kr.). Olgugi et 1937. a. väliskaubandusbilanss oli passiivne 100 milj. kr.-ga, näitab maksebilanss siiski 95 milj. kr.

suurust aktiviteeti. Seks on aidanud eriti kaasa laevandus, kus bruto-sissetulek välismaisist prahtidest on tõusnud 215 milj. kr.-lt 305 milj. kr.-le, s. o. 90 milj. kr. Laevanduse väljaminekud on tõusnud samal ajal 80 milj. kr.-lt 105 milj. kr.-le.